

פרטיכל מס. 1/ג

מישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט

שהתקיימה ביום א', ב' ניסן תשי"א (8.4.51) בשעה 11.00 בקריה.

נוכחו חברי הועדה:

- נ. ניר - היו"ר
- ע. אסף
- י. בדר
- י. בורג
- מ. בן-עמי
- י. בר-יהודה
- ד. בר-רב-חא*
- ב. צ. דינבורג
- י. הרר*
- ת. טובי
- ק. כהנא
- י. לם
- י. כסה
- ש. מרלין
- א. פרמינגר
- א. ציזלינג
- י. קליבנוב
- א. תבורי

מ ו ז מ נ י ם :

- א. צילן - מטעם משרד הפנים
- מר אלופי - " " "
- מר גרץ - " " "
- א. צידון - ממזכירות הכנסת.
- א. ידין - ממשרד המשפטים.

היוז"ר נ. ניר:

אני פותח את הישיבה.
נשמע דו"ח מועדת המשנה אשר קיימה את

ישיבתה הבוקר.

ע. אסף:
יו"ר ועדת המשנה.

הועדה הגיעה להסכם כמעט בכל השאלות שנתעוררו. את פרטי ההצעות שנתקבלו ימסור לכם מר ידין ממשרד המשפטים.

א. ידין:

הועדה החליטה על ארבע הוראות שתחולנה על בתי עולים, מחנות עולים, מחנות עבודה ומעברות. ואלה הן: (אקרא את ההוראות כפי שהן רשומות אצלי, בלי ניסוח סופי):

(1) דין פקידי הסוכנות היהודית, בעלי סמכות מנהלתית בתחומי מחנות, בתי עולים וכו' ואנשי צ.ה.ל. המטפלים במקומות האלה כדין פקידי מדינה לפי סעיף 47 האוסר ניהול והשתתפות בתעמולת בחירות בגבולות הסמכות המנהלתית שלהם.

(2) האולמות הציבוריים במחנות וכו' יועמדו, במידה וכתנאים המתקבלים על הדעת, לרשות כל הסיעות בכנסת, המפלגות, וכל רשימות המועמדים. ועדות הבחירות האזוריות תדאגנה לסדורים המתאימים למען ביצוע סעיף זה.

(3) דין מחנות עולים וכו' כדין מקומות ציבוריים פתוחים אחרים, בכל הנוגע לחופש התעמולה לבחירות.

(4) במחנות העולים יהיו מקומות להדבקת המצעים ורשימות המועמדים של הרשימות השונות. גם לכך תדאגנה הנהלות המחנות. במקרה הצורך אפשר יהיה לפנות לוועדות הבחירות המרכזיות בקשר להסדר ההדבקה.

עמדה השאלה שתושבי בתי העולים אינם רשומים כממש מושבים כתושבי בתי-עולים, כלומר, לא יכולים לראות כאילו זהו מקום מושבם ולערוך לפי זה את רשימות הבחורים, ועדת המשנה מציעה שגם במחנות העולים תהיינה קלפיות עם רשימות בוחרים של אנשים שהם תושבי המחנות, אולם, כדי לאפשר את עריכת הרשימות האלה ייערך מפקד תושבי המחנות כדי לרשום את האנשים השייכים לקלפיות אלה. אל יום המפקד צריך להיקבע.

ע. אסך :

הובאה בפנינו הצעה שהאולמות יהיו פתוחים לתעמולה לכל הרשימות. היות ואולמות אלה הם קודם כל המקום הציבורי היחיד שיטנו בכל מעברה ומחנה עולים והוא משמש תפקידים שונים, הכרחי שיהיה משהו שיסדיר את השימוש בהם, על כן צריך לקבוע כי צאצא בקשר לאולם הנמצא במחנה עולים יש לבוא בדברים עם ועד המחנה או עם ועד המעברה, אם רשימה מסוימת תראה עצמה נפגעת, אנו משאירים זכות לוועדת הבחירות האזורית לדאוג לענין.

א. ציזלינג :

אבקש שיהיה טרמין אשר תכנו הכרעה, כי המלה "תדאג" אינה מספיקה.

א. יריין :

נכתוב בחוק: "תתן הוראות".

ע. אסך :

ברור שבין תושבי בתי העולים רבים שאין להם כתובת ברורה. ההצעה שסוכמה היתה, שביום מסויים אשר יוכרז עליו מראש, ושהוא ייקבע בחוק, ייערך מפקד של אנשים בעלי זכות בחירה היושבים בבתי העולים ובכל בית עולים תיקבע תחנת קלפי וכל האנשים שייפקדו בפית עולים מסויים ירוחקו לאותה הקלפי שבבית עולים זה. דין אלה שבמשך הזמן יעזבו את המחנה כדין תושבים ששינו את כתובתם.

מר גרץ :

רשימת הבחורים צריכה בדרך כלל להופיע בתאריך מסוים. לנו זקוקים לשהות מסוימת עד שיעשו את המפקד ויביאו את החומר לתל-אביב, גם זה יערך כ-12 - 10 ימים. ז.א. שאת המפקד צריך לעשות לא יאוחר מסוף חודש מאי - לכל היותר כ-20 למאי.

ברצוני להפנות את השומת לבכם כי בבחירות הקודמות אלפים מתושבי המחנות הפסידו את זכות הבחירה שלהם, כי לא הספקנו להעביר את שמות כל האנשים אשר הודיעו על שינוי כתובותיהם למקומות החדשים. המנגנון אינו יכול לפעול בזריזות כזו.

אם התקבל הצעה ועדת המשנה בקשר למפקד בעלי זכות הבחירה במחנות, יש לקבוע שיום זה יחול לא יאוחר מה-20 למאי.

אולי אפשר היה, לגבי מספר קטן של בעלי זכות הבחירה שישארו כמחנות העולים, שיהיה הסדר כמו לגבי חייפיים, שהם יצביעו במעטפות כפולות.

י. בר-יהודה :

היום הקובע הוא 1 למרס. כל אלה שהגיעו אחר תאריך זה ממילא אינם מקבלים זכות בחירה. כלומר, שממחינה זו אין לנו כל ענין לדחות, כי מהדחייה לא יתווסף אף בעל זכות בחירה אחד. אם כן הוא, הרי שאני בעד קביעת תאריך כמה שאפשר מוקדם יותר, מפני שברצוני שאת הרשימות האלה יקבלו בזמן לא רק הבחורים, אלא גם אלה אשר צריכים לבדוק אותן. אני מוכן להציע שאת יום המפקד יקבעו כשבוע לאחר שהחוק יתקבל בכנסת.

א. ציזלינג :

אני מתנגד להצבעה במעטפות כפולות. לא יהיה מצב שאדם מן החוץ יכנס למחנה. החזיון הוא שאיש המתנה עובר למקום קבע. הדאגה צריכה להיות ללונותו בצאתו מהמחנה. משום כך אני מגיע למסקנה ראשונה, שיום פרסום הבחירות במחנות כיום פרסום הבחירות בארץ כולו. צריך לדאוג לסדר יותר קל לרישום האנשים בשעה שהם באים. בזמן הרישום אפשר למסור להם שופס הקובע שעליו לפנות למקום מסוים וכו' ואת ההוראות מה עליהם לעשות. להנהלת המחנה ידוע כל מקרה שאדם עוזב את המחנה. נחייב את ההנהלה להמציא אצא אצא, מיד עם צאתו, את הכתובת הראשונה שאותה מסר העוזב. על ידי כך נשיג את המכסימום.

ד. בר-רב-האי :

לאחר כל מה ששמענו, איני רואה הכולל בין בית-עולים ואזור קלפי רגיל. העוזב את המתנה דינו כדין כל אדם העוזב את העיר בה הוא גר. חוץ מסידורים לתעמולה, דין המחנות כדין כל אזורי קלפי. אני מציע להשאיר רק את אותן ההוראות המדברות על חלוקת אולמות ולוחות לפרסום המצעים.

י. כסה :

חושבני כי בכל זאת מן הדין להבדיל בין בית-עולים וכל שאר הצורות ההתישבותיות בארץ. אנו יודעים שתושבי בתי-העולים המונים כ-15 אלף איש בלבד, זהו האלמנט הצועני ביותר בארץ. ספק אם אנשים אלה ישארו בביתם רק מפני שיש יום בחירות. מדוע לא נקל על בוחרים אלה, שיוכלו להצביע במעטפה כפולה, כשקיימת אפשרות של בקורת המונעת הצבעה כפולה.

י. בורג :

נצביע על ההצעות רק לאחר שתהינה לפנינו בכתב.

א. יערי :

הייתי מסתפק בהוראה האומרת: לשם עריכת רשימות הבוחרים בבתי עולים ייערך בהם מפקד, ואין לומר דבר נוסף, כי הקושי בכל החוק הוא שכתוב בו כי את רשימות הבוחרים מכינים לפי אלה שרשומים במקומות. בבתי העולים אין האנשים רשומים מראש בתור תושבי בתי העולים.

י. בדר :

במחנות העולים, נוסף לעולים גרים גם עובדי המחנות. התיכנן שהם יירשמו ברשימה הכללית וגם ברשימת המחנה?

מר אלופי :

אין עורכים עתה מפקד חדש. נערך רק רישום של עולים הנמצאים במחנה ושלא נרשמו במקום אחר. אנו נרשום רק אנשים שאין להם דירה קבועה בארץ.

היו"ר נ. ניר :

אם כן צריך לכתוב: "מפקד עולים".

א. ידין :

הניסוח, אם כן, יהיה:

דין בתי עולים כדין שאר מקומות הישוב. לשם עריכת רשימות הבוחרים ייערך מפקד של אלה הנמצאים בבתי עולים ושטרם נרשמו כתושבי מקום אחר.

מר אלופי :

נפרסם הוראה לעולים שאינם גרים בבתי העולים ושטרם הודיעו על כתובתם, שהם חייבים עד יום מסויים להודיע על כתובתם, כדי שיוכנסו לרשימת הבוחרים.

ה צ ב ע ה

בעד הניסוח:

12 - "דין בתי עולים כדין שאר מקומות הישוב. לשם עריכת רשימות הבוחרים ייערך מפקד של אלה הנמצאים בבתי עולים ושטרם נרשמו כתושבי מקום אחר."

2 - ג ד

ההצעה נתקבלה.

ארבע ההוראות שהציעה ועדת המשנה - נתקבלו פה אחד.

היו"ר נ. ניר :

ישנה הצעה שבקשר אליה לא הגיעה ועדת המשנה לסיכום; ההצעה שהוגשה על ידי חבר הועדה י. בדר,

כלהלן:

"העתקי רשימות הבוחרים ורשימות ועדות הקלפי שחבריהן יימסרו בשעת פרסומן לכל חבר ומסקיף בוועדת הבחירות המרכזית ללא תשלום. כסמכותה של ועדת הבחירות המרכזית לקבל החלטה דומה בנוגע לכל ידיעות בכתב אחרות."

כתוב בהצעה שהעתקים יימסרו באותו היום. התעוררה בוועדת המשנה שאלה טכנית, אם הדבר אפשרי או שמסירת העתקים תארך ימים מספר.

מר גרץ :

בישיבה הקודמת אמרתי, כי אם לערוך את הרשימות בהעתקים רבים נצטרך להכפיל בסטנסטיל כ-40 העתקים. בשביל לערוך 6 העתקים אנו זקוקים ל-250 שעות עבודה. כדי להכין העתקים בסטנסטיל ולבדוק אותם תגענה תוצאות ל-15 אלף ל"י נוספים והיה הכרח לדחות את פרסום הרשימות ב-12 - 10 ימים לפחות.

י. בורג :

הכרחי הוא שכל המפלגות תקבלנה את הרשימות באותו יום ואין לדחות זאת בגלל תוספת בהוצאות ובשעות עבודה.

ה צ ב ע ה

הצעת י. בדר בנוגע להעחקי רשימות הבוחרים
ורשימות ועדות הקלפי - נתקבלה ללא התנגדות.

היו"ר נ. ניר :

בסעיף 14(ב) מתעוררת השאלה מה יהיה אם 3 החברים
שצריכים לשבת בוועדת הקלפי לא יבואו.

הצעתו להודיע שלפונית לוועדת הבחירות הפזורית,
כדי שהיא תשלח שלושה מחברי הקלפי כזו.

י. לם :

נשאר לעצמנו שהות לחשוב בענין זה. נחליט על
כך בקריאה השנייה.

הוחלט להשאיר שאלה זו פתוחה עד לקריאה השנייה.

מר גרץ :

בחוק כתוב שיש להכין את רשימות הבוחרים לפי
סדר הא"ב. לגבי האוכלוסיה הערבית הוחלט שעלינו
להכין רשימות בעברית וערבית. המכונות שלנו אינן מצויידות בא"ב ערבי
ואנו מכינים את הרשימות הערביות ביד. לנוחיות יושבי הקלפי ברצוננו לערוך
רשימה אחת בה יופיע השם גם בעברית ובערבית. מתעוררת על כן השאלה לפי
איזה סדר יש להכין רשימות אלה, לפי אסדר הא"ב העברי, או הערבי?

אנו מציעים לסדר רשימות אלה לפי המספר הרץ
של פנקס הזיהוי. אנו מבקשים, לגבי האוכלוסיה הערבית, לתת לנו אפשרות
בחוק להכין את הרשימות לפי המספר הרץ של פנקס הזיהוי.

י. בר-יהודה :

במקומות שכל הישוב ערבי, אין שאלה. אבל ישנם
מקומות בהם הישוב מעורב וברצוני לדעת לפי
איזה אוכלוסים ייקבע במקומות אלה סידור הרשימה. האם יכתבו את השם גם
בערבית רק ליד שמות ערביים, או ליד כל השמות בקלפיות בהם יש מספר רציני
של בוחרים ערביים?

מר גרץ :

בכל מקום שמופיעה אוכלוסיה ערבית באזורים ערביים,
ליד כל שם ערבי יופיע גם השם באותיות עבריות.
ישנם מקרים בודדים של שכונות מעורבות ובהן, במקום שתופיע רשימה ערבית, -
תופיע רשימה כפולה שתהיה מסודרת לפי המספר הרץ של תעודת הזיהוי.

ת. טובי :

בחיפה למשל, בוואדי ניסנס, שם תהיה רשימה
מעורבת. האם תכתבו את שמות התושבים הערביים

באזור זה גם בערבית?

מר גרץ :

כן. בקלפיות לא יופרדו שמות התושבים היהודים
והערביים, אלא יירשמו לפי מקומות המגורים.

י. קליבנוב :

האם יש לכם רשימה למיין לחוד יהודים וערבים
ובאיזה אופן אתם מקבלים את רשימת הערבים?

מר גרץ :

אנו עובדים לפי בסיס החומר של הרישום, החומר
של האוכלוסיה אשר מונח באופן נפרד לפני הפקידים
אצא היודעים לעבוד בשפה הערבית.

א. ציזלינג :

איני מסכים להיענות לבקשת משרד הפנים, איני
רוצה שיהיה איזה שוני שאין בו הכרח.

ברשימות הבוחרים מספל לא רק הבוחר בעצמו, אלא
מי שדואג לכך שהבוחר יגיע לקלפי. הוא אינו יודע את מספר תעודת הזיהוי
של הבוחר, אלא רק את שמו. אם רישום התושבים הערביים ייעשה לפי מספר תעודת
הזיהוי שלהם, לא יוכלו לבדוק, המעוניינים בכך, אם פלוני רשום.

אם ניצור שוני כזה תהיה רגישות בין התושבים
הערביים שהנה אצלם סדר אחר. זה אינו רצוי.

מ. בן-עמי :

ההבדל בין האלפא-כיתא הערבי והעברי הוא א רב.
יש לקבוע שהרישום ייעשה לפי הא"ב העברי בלבד.

מר אלופי :

שמות רוב התושבים הערביים מופיעים ברשימותנו
כשהם כתובים באותיות עבריות מצד ימין ובאותיות
ערביות מצד שמאל. את השאלונים אשר כתובים רק בערבית אנו מעתיקים כיום
גם לעברית.

ביררתו איך היה המצב בבחירות לעיריית חיפה.
ום סידרו את הרשימות לפי הא"ב העברי וליד השם העברי הופיע גם השם הערבי
אותיות ערביות. אני מניח שסדר זה יכול להיות קיים גם בבחירות לכנסת.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שבמקומות המעורבים יהיה סדר הרישום לפי מספרי
תעודות הזיהוי - מיעוט,
- רוב.

חולט שגם במקומות המעורבים יהיה
סדר הרישום לפי הא"ב העברי.

דיו"ר נ. ניר :
בזה אני קובע שסיימנו את חוק הבחירות ומביאים
אותו מחר לקריאה ראשונה בכנסת.

בדר :
כיוון שכישיבה האחרונה של הכנסת לא התנהל הכל
כפי שהוסכם לפני כן, עלי לשאול כמה שעות ישרך
ודיון ומתי יתחיל הדיון בחוק החסינות?

דיו"ר נ. ניר :
בשם נשיאות הכנסת הריני מודיע לך כי קבענו
שבשבוע זה או בשבוע הבא יובא גם חוק החסינות
לקריאה ראשונה.

בקשר לחוק הבחירות נקבעו על ידי ועדת הכנסת
ושעות לדיון. בקשר לחוק החסינות - ועדת הכנסת טרם החליטה.

ציזלינג :
אני שואל את חברי כל הסיעות: האסאיננו יכולים
לקצר יותר את הויכוח בקריאה שניה?

בדר :
כוונתנו המשותפת מוכרחה להיות: לקבל חוק בחירות
וחוק חסינות, בהקדם האפשרי.

האם אפשר להבטיח לי שחוק החסינות יתקבל לכל
זיאוחר שבועיים לאחר הפגרא?

פרמינגר :
לחוק יום הבחירות יש לנו שתי גירסאות. נבטיח
גירסא אחת משותפת ועל ידי כך נאפשר אם קבלת
וחוק בהקדם. נקבע בחוק שח שתקפו רק עם קבלת חוק החסינות.

כסה :
אני מתנגד אצאצא להצעת מר פרמינגר. אצאצא צאצא

אני מציע כי בעת שיובא חוק הבחירות בפני
וכנסת, שיו"ר ועדת הכנסת יודיע בשם הכנסת, ושהכנסת תקבל החלטה, שלכל זיאוחר
ובועיים או שלושה שבועות לפני הפגרא תקבל הכנסת את חוק החסינות.

הררי :
היות ועל ההבדלים בנוסחאות בקשר לחוק יום
הבחירות יתווכחו בועדה עד אין סוף; אני מציע
זי מי שרוצה להכניס הסתייגות, - יעשה זאת ונקבע מי מייצג את הרוב.

בורג :
נתעוררו שאלות שאיני יכול לדבר עליהן מבלי
להתייעץ תחילה עם חברי סיעתי. על כן אני מציע

להפסיק עתה את הישיבה.

דיו"ר נ. ניר :
אם נפסיק את הישיבה, עלינו לפני כן לקבוע
מתי יובע חוק הבחירות לקריאה שניה.

ה צ ב ע ה

בעד הפסקת הישיבה - 5,
נ ג ד - 7.

ההצעה לא נתקבלה.

בדר :
אבקש את מר הררי שלא לעמוד על הצעתו.
אם תקבל החלטה שמעבירים את חוק יום הבחירות
לי לקשור את תאריך כניסתו לתקפו עם חוק החסינות, - הדבר יקשה מאד על
ל הדיונים שלנו.

פס לזכור ש"חוק חסינות" קיים גם בחוק הבחירות.
השכתם את סעיף 44 ?

י. לם :

אני מציע לענין החסינות לבחור ועדה ממורכבת
מ-3 חברי הועדה: כסה, בדר ובר-יהודה. ועדה זו תציע לנו עד מחר בשעה
10 את הפסרון לשאלה.

י. כסה :

אני מציע שבשאלה זו נצביע בישיבה שתקיים מחר.
אם כן, מחר לא נקיים כל דיון בשאלה זו, אלא רק
הצבעה בתחילת הישיבה.

א. ציזלינג :

אני מסכים להצעת מר לם בקשר לוועדה בת 3 חברים.
ניגש להצבעה וקריאה שניה של חוק יום הבחירות

ש. מרלין :

לאחר שנשמע את הדו"ח של ועדה זו.

הצעת מר לם בקשר לוועדה בת שלושה חברים - נתקבלה.
ישיבת ועדת משנה זו תתקיים מחר בשעה 11.00 והיא תסיים
את ענין חוק הבחירות.

בענין חוק המעבר לכנסת השניה - יוחלט בישיבה שתתקיים מחר.

(הישיבה נסתיימה בשעה 13.30)